București, 4 Iulie 1945.

Dragă Tanți,

Îndrăznesc să vorbesc și astăzi tot despre bacalaureat, cu vădită convingere că, în momentul când această scrisoare va ajunge la tine, acest cuvânt nu va mai fi prilej de spaimă. Apele se vor fi limpezit, iar în fundul lacului până ieri întunecat se va zări inelul de aur cu piatra scumpă a domniței din poveste. De atunci încolo va trebui să pomenesc despre bacalaureat cu duioșia evenimentelor frumoase rămase numai în amintire.

Vorba poetului: „La azi va fi ziua de mâne, ca mâni toți anii s'or urma", e valabilă numai pentru soarele de pe cer și pentru valurile Dunării. Dar noi suntem tot alții în fiecare zi; murim în fiecare seară și ne naștem în fiecare dimineață alții, până

/.

când ajungem la o margine dincolo de care trecem în cele patru scânduri.

Iartă-mi, Ianti, acest pesimism nepotrivit unei scrisori pentru tine. A ajunge de la bacalaureat, despre care începusem să vorbesc, la cele patru scânduri, cu care am sfârșit, e poate neființare. Când vorbești de bacalaureat, vorbești de tinerețe, așa cum când pronunți cuvântul pensie te gândești la un moș gârbov, cu părul alb și cu bâston.

Dar vina mea nu-i chiar atât de mare. Am mers poate prea repede și prea departe cu gândul. Nu-i mare vina pentrucă bacalaureatul e un hotar care-ți îngăduie, după ce l-ai trecut, unele mari transformări. Se prin clasa a cincea încă sufletul și corpul elevului capătă o desvoltare pentru care uniforma școlară e curând incomodă, strâmtă, nălucitoare. Totuși mai trebuie suferită încă ani de zile. Uniforma rămâne aceeași, ceea ce-i sub ea se desvoltă mai departe, crește și se înnăbușă tot mai mult în chingile impuse. Și, deodată, pragul bacalaureatului

/

după care chingile se rup ca frânghiile de mătase împletite'n șase cu care fusese ferecat voinicul din poezia lui St. O. Iosif. Chingile se rup și formele de dedesubt, dorințele și abținerile isbucnesc vehement spre soare, ca plantele ținute la'ntuneric...

Am făcut atâta înconjur c'o filosofie banală. Iată, în definitiv, ce voiam să-ți spun de la început. E în legătură, fără îndoială, cu bacalaureatul, că de asta am adus vorba despre el.

Tu ai trecut bacalaureatul. Ai rupt frânghiile prin urmare și ai scăpat în țara fără hotar. Pentru asta te-ai pregătit și-ai stat ghemuită'n bancă opt ani încheiați. Țara fără hotar te primește binevoitoare, dar îți pune unele condiții pe care te grăbești să le'mplinești. „Fetițo, - e glasul ei, - bine-ai venit! Dar ce-i părul acesta strâns în cozi? Ce-s buzele acestea și obrajii acestia? Ce-s rochiile acestea școlărești?... Hai, nici o vorbă! Na-ți foarfecele și pieptenele: taie părul să nu treacă de umere; na tubul și cutioarele acestea și prefă-te la figură;

./.

iar rochiile să ți le faci așa și așa, că nu poți ieși în lume oricum! Ai auzit, fetițo? Și să mai știi ceva. E pentru ultima oară când îți mai zice cineva „fetiță". De-aici încolo ești „Domnișoară"...

Iacă, Tanți, de asta m'am întristat eu când am început a scrie epistola de față. M'am gândit la cozile tale care nu pot fi altfel decât așa cum le socotesc eu, la buzele și obrajii tăi care nu pot arăta altcum de cât așa cum îi văd eu și la toate celelalte pe care le asociez cu o școlăriță și care vor fi părăsite de acum. „Ei, îmi vei obiecta tu, doar n'aveam să rămân școlăriță viata'ntreagă!"... Nici eu nu zic, dar... orice mamă plânge când își mărită fata, cu toate că n'ar dori să-i stea acasă viața'ntreagă...

Iar la urmă te rog să-mi ierți comparațiile și filosofiile și să crezi c'am fost și mai sunt încă tulburat de examenele pe care azi le sfârșesc.

Diogene